

„Soča“ izhaja vsak potok in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 1.10
Pol leta . . . . . „ 0.20
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „planicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Casanova, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredu št. „Soča“ v Gorici Via Mercato 12, 1., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Narodna velika noč.

Povsod se bodo odmevale te dni vesele pesmi, ki bodo slavile Rešenika, ki je od smrti vstal, ki bodo oznanjale prihodnje obče vstajenje ter budile vsakterega, naj vetane iz lenobe in zaspanosti k delu in krepostnemu življenju. Ali pride kdaj čas, da bomo slavili tudi narodno vstajenje? Prav gotovo pride.

Pačitelji resnice trobijo v svet, da sedanja avstrijska vlada je slovanska, ki Čehom in Slovencem dovoljuje vse pravice, med tem ko morajo drugi avstrijski narodi od daleč stati ter gledati, kako se ta naroda paseta in gostita ob državnih mizi. Tudi v gorški „Corriere“, ki nikoli ni gorel za Slovence in se je vedno duval, da bi ga kdo ne razupil kot prijatelja in zagovornika slovenskega naroda, ukradla se je, ni davno tega, ona vest. Potrpežljivi papir, na katerem se tiska list, ni ugovarjal proti taki očitno neresnični trditvi, ali Slovenci, ki se moramo boriti za svoje narodne pravice tako, kakor bi ne smeli upati, da pridemo kdaj do njih, moramo odločno ugovarjati proti takemu žaljenju resnice. Slavnega „Corriere“ prosimo, naj nam naznani, kaj smo dosigli Slovenci od sedanje vlade v narodnem oziru razen ljubljanske spodnje gimnazije, ki je le na poskušnjo ustanovljena. Ako je bila država v zadregi za spretno služabnike in je par Slovencev postavila na višja mesta, se to vender ne more smatrati kot dobrota, podeljena slovenskemu narodu, ampak kot dejanje, kateremu visoka vlada se ni mogla ogniti, ako je hotela zastopati svoje in državne koristi.

Če se nekoliko ozremo po našem javnem, narodnem in pravnem življenju, moramo reči, da pod sedanjo vlado se nam ne godi nič bolje nego pod prejšnjimi, v mnogih ozirih morda celo slabše. Narodni jezik imel je pred 20 leti v javnem življenju več volje nego dandanes in zaradi jezika nas takrat nikdo ni nadlegoval, zmirjal in žalil razen kakega pouličnjaka, ki se ni jemal v poštev. Dandanes pa kovajo gospodje v fraku in cilindru naklepe proti nam ter jih izvršujejo sami ali po najetih osebah. Znana pravda, ki se je vršila pred goriškim okrožnim sodiščem, spričala je to do pičice. — Ni nam na misli, da bi hoteli krivdo sedanjega stanja zvrčati na posamezne osebe, ki so le nositeljice in izvrševalke političnih nazorov, ki jih imajo ali se jim usiljujejo. Veter je

tak, zato gre vse tako; a kakorjenja najhujša burja, ko porabi svojo moč, takojenja tudi sedanje težavno stanje slovenskega naroda, kadar se vremena razjasni, kadar se politična načela očistijo, kadar spoznajo mnogi krogi sedanjo zmoto, kadar sprevidijo krivico, ki se godi onemu narodu, ki je bil cesarju vedno zvest in Avstriji trden branik na jugu.

Naj premišljujemo stvari, od katere koli strani, reči moramo, da se nam trda godi. Ne samo, da nimamo nikake podpore v svojih pravičnih zahtevah, temveč še nasprotuje se nam, kolikor mogoče. Nedavno imel je dunajski „Vaterland“ dopis iz Trsta, v katerem je bilo izrečno povedano, da pri zadnji dopolnilni volitvi je zmagala vladna politika z Danelom proti Živcu, lojalnemu slovensko-narodnemu kandidatu. Kak povod more imeti vlada, daje delala proti slovenskemu kandidatu? Ta Dancu, pravi dopisnik dalje, se ne boji, javno in brez ovinkov trditi, da zločinski napori tržaških irredentov in narodne težnje tukajšnjih cesarju skoz in skoz zvestih Slovencev so enako zavržljive. Tu imate Slovence po novi modi. Žal, nadaljuje dopisnik, da se ti nazori na morodajnem mestu tukajšnje politične uprave javno in polnoobsežno odobrujejo. — Ta je torej usoda primorskih Slovencev, da se na visokem mestu njih narodne težnje stavijo v eno vrsto z zločinskimi delovanjem irredente, ki deluje z lažjo, bombami in bodali. Slovenci smo si v svesti neomejene udanosti do cesarja in smo trdno prepričani, da pride čas, ko se politikarji prepričajo, da južni Slovani so Avstriji trdna bran proti tujcu, ki preži po njenih pomorskih obalah. Tedaj se zvestoba slovenskega naroda ne bo priznavala le z besedo, ampak v dejanji; tedaj se ne bodo stavile narodu ovire v njegovem razvoju in mu ne bo trpeti pod razburjeno italijansko močjo, ki se rabi proti domačemu prebivalstvu, temuč one pravice, katerih življenje nam „Corr.“ po krivici pripisuje, začnejo se uresničevati. Tudi za nas pride vstajenje, pride velika noč, kadar se razpršijo črne megle, katere so prostomavtari in malikovalci z nemštvo navlekli na naše dežele. Krivi politični nazori ne bodo večno trpeli in sedanje postopanje ne bo vedno veljalo. Kakor je zasijalo v Dalmacijo solnce pravice in ravnopravnosti, tako tudi pri nas vse z nova oživi, ko zavlada drug veter v naših pokrajinah.

Dalmatincem se je enako hudo godilo; a prišli

so na bolje. Dežela šteje nad 420.000 prebivalcev; nad 400.000 je Srbov in Hrvatov, blizu 20.000 pa Italijanov. In ta dežela smatrala se je do najnovejših časov kot italijanska. Uradni jezik pri upravi in pri sodnijah, pri kupčiji in v šolah bil je italijanski. Deželni zbor in deželni odbor ter mestna starišstva bila so v rokah hudih Italijanov. A na Dunaji so sprevideli, da to je nenaravno; prišel je Rodich, cesarski namestnik, in je dal deželo deželi nazaj; zdaj gospodujejo tam Hrvato Srbi, kakor je pravično, in Italijani so se skoro zgubili, kor so bili le umetno izgojeni, kakor ribe v ribnjaku.

Dalmacija je slovanska dežela, a bila je dalj časa pod beneško ljudovlado. Tedaj so prišli v deželo italijanski uradniki in kupci in podjetni moške (to se pri Italijanih vedno drži) ter so začeli igrati prvo ulogo proti pohlevnim Slovanom. Po državni oblasti, katero so imeli v rokah, po kupčiji (naselili so se v pomorska mesta), po denaru in po omiki so se utrdili, razširili in pomnožili, ker do današnjega dne izdajal se je Slovan, ki je hotel kaj veljati, za Italijana. Kakor v Dalmaciji, tako je tudi v Istri. Dežela in prvotno prebivalstvo je slovansko. V pomorskih mestih naselili so se Italijani, ki imajo moč in denar v svojih rokah. S tem gospodujejo ter molzejo ubogo deželo, kakor so prej njih bratje molzli Dalmacijo.

Italijani se hvalijo, da so prinesli omiko v Dalmacijo in v Istro. To pa ni res. Sobičnejšega človeka ne dobiš od Italijana. To nam spriduže Italija. Koloni in kmetje so tam brez vse omike. Posetuiki molzejo kmete in kolone in se za drugo ne brigajo. Tako je bilo prej v Dalmaciji in je še zdaj v Istri. Dalmacija veljala je za najubožnejšo deželo v Avstriji; vsako leto dobivala je podporo od države. Odkar je Dalmacija narodna, opomogla si je tudi gmotno in od leta do leta prihaja krepkeja. Enako je v Istri, kjer ima vsak večji kraj svojega karnjela, oderuha in stiskavca. Vsled tega je ljudstvo v Istri najubožnejše, najbolj zanemarjeno in nevedno; karnjel mu izsesa mozog in krv, da ne ostane nič v njem. Razen gmotne škode trpi Istran še raznih narodnih bridkosti, katere je poslanec dr. Vitezić objavil v državnem zboru. — Ako hoče država imeti v Istri krepko deželo, naj jo oduzame neopravičenemu uplivu karnjelov ter naj ji da uživati polnomerno vse pravice, katere jej zagotavljajo državne osnovne postavbe. Naj prepove karnjelu molziti

LISTEK.

HRVANSKE CESTE

po Vipavski dolini in po Krasu

Dalje.

Druga cesta iz Akvileje proti iztoku peljala je mimo najskrajnejšega zaliva jadranskega morja in potem naprej po robu Krasa na jedno stran v Trst in primorsko Istro, na drugo stran pa skozi notranjo Istro proti Tersatu. Po tej cesti razširili so se bili Karni celo do Trsta, katerega Strabon „karnsko vas“ imenuje (I. VII. 5, 2.) Z druge strani so pa tudi Istri po tej cesti proti Italiji silili in skušali prepoditi Rimljane od Akvileje (I. 180 pred. Kr.)

To cesto beleži jedino le Itinerarium Antonini, ki navaja sledeče postaje: Akvileja XII. Fonte Timavi XII. Avesica XVIII. Ad malum XVII. Ad Titulos XII. Tersaticum.

Prvo postajo ni težko določiti: nahajala se je ob Timavi blizu današnjega Sv. Ivana Devinskega. Tudi Peutingerjeva tabula ima na tem mestu zaznamovno postajo, le da navaja daljavo od Akvileje s XIII miljami (20.7 km.), kar se bolj ujema z resnico, ako uzamemo, da je šla ta cesta skozi Papiario, Ronke in Tržič k Timavi. Tukaj se vidi na tabuli veliko poslopje načrtano, ki pomenja toplice. Tudi sedaj izvirajo blizu onde mineralni studenci, ki služijo tržaškim toplicam. Strabon pripoveda,

da je stal ob viru Timave hram tracijskega junaka Diomeda s prijaznim logom imenovanim Timavum. Tudi božici Diana in Minerva imeli ste tukaj svoje hramove in svete gaje. V novejših časih našli so se pri S. Ivanu nadpisi, ki pričajo, da je stal na tem mestu tudi hram „cesarskega upanja“ (Spes Augusta).

Mommsen misli *), da se je pri izviru Timave cesta razdelila: desna črta da je peljala proti gradu Lucinum in potem naprej v Trst, a leva (poglavitna) pa čez Prosek in Materijo proti Trsatu. Ali kedor pozna svet med Devinom in Prosekom, pritrdi nam, da ste obe cesti še na dalje ostali združeni in da je bilo še le na Proseku mogoče, da se je jedna panoga odcepila proti Trstu. Blizu Nabrežine, zlasti v ondutih kamnolomih, potem blizu Šempolaja in Praproti našli so se tudi rimski nadpisi kameni **). Na ta način zaznamovana je smer rimske ceste, ki je gotovo (vsaj v poglavitem delu) po istej črti peljala, kakor današnja deželna cesta skoz Nabrežino in Križ na Prosek.

Pucinum je bil znan starim zavoljo izvrstnega črnega vina, ki je tam rastle in kateremu je cesarica Livia Augusta pripisovala svojo visoko starost od 82 let (Livius, lib. XIV. cap. 6). O tem vinu piše Plinij (Historia naturalis lib. XIV. cp. 6): „Gignitur in sinu adritico maris, non procul a Timavo fonte, saxeo collimaritimo afflato, paucis coequentes amphoras“. Na drugem mestu (XIV. 3.) pravi, da je „omnium nige-

rimum“, in na tretjem (XVII. 4.): „Pucina vina in saxa coquantur.“

O leži tega kraja se je že mnogo ugibalo. Po Ptolomeji stal je Pucinum v isti zemljepisni dolžini kot Trst, ali za štiri zemljepisne minute bolj proti severu, torej na mestu današnje vasi Repniš (Mali Repen). To bi tudi nekoliko odgovarjalo daljavi od Timave (XII milj — 17.7 km), katero navaja Itin. Anton. med tema dvema krajema. Ali proti temu imajo pisatelji mnogo pomislekov. Saj Plinij sam pravi, da se je pridelovalo pucinsko vino „ne daleč“ od Timave. Zato išče Mommsen (o. c.) Pucinum pri današnji Nabrežini. Marchesetti pa dokazuje ***), da je moral omenjeni grad le blizu Devina ležati, s čemer se tudi večina pisateljev ujema. Nadalje določuje Marchesetti, da omenjeno črno vino ni moglo drugo biti, nego današnji „refošk“. Ali to vino da ni rastle samo blizu Devina, nego po vsem obrežju od Timave do Sestjana. — Zlasti etnologom ugaja misel, da je ležal Pucinum na mestu današnjega Devina, ker oni izvajajo prvo ime od puca, puncia (Pavel Diakon imenuje ta grad Pontium in zemljopisec Giudone Puziolis), kar pomenja isto kot deva (od todi Devin).

Na glavni črti bila je naslednja postaja od izvira Timave Avesica (Anesica), XII milj od prve. Glede na to daljavo morala je ležati (sleden današnja cesta) med Prosekom (zanj se je odločil Mommsen) in Občino, kjer je bilo tudi važno mesto, ker od tam dospo se po najkrajši poti v Trst. [Hitzinger pa

*) Corpus Inscr. lat. V. 2. pg. 76.

**) Ravno tu.

***) Del sito dell'antico Castello Pucino, Archeogr. triest. V. pg. 431 sq.

deželo, ako hoče za se kaj imeti. Karnjel pozna le svoj žep, drugega ne, in žal, da sedanja uprava v Istri pospešuje njegovo delo, kajti izpolnjujejo se krilate besede nekega politika: im Küstenlande wird man die Italiener gegen die Slaven auszuspielen (v Primorju se porabijo Italijani proti Slovanom). Take omike, kakršno so sejali Italijani v Dalmaciji in jo še vedno sejejo v Istri, Bog nas obvaruj.

Na Goriškem gre nam v gnetnem oziru nekoliko bolje, ker smo od karnjelov bolj neodvisni, ker je naša omika, če tudi se vedno borimo, vendar le narodna. Ali manjka nam še mnogo, predno pridemo na ono stopinjo, katero bi lahko dosegli. Neumorno delajmo in branimo se tujemu uplivu. Mora priti čas, ko tudi mi se svojimi brati primorskimi Slovanom pojemo veselo alelujo narodnega vstajenja. Morja burja, ki nam udaj piba s Dunaja in iz Trsta, poneha, bo morala ponehati, kajti naravi se nikoli ne more stalno ustavljati. Tedaj pride tudi za nas velika noč, ko država spozna, da smo ji potrebni branitelji. Neumestni politični nameri ne smejo zavirati razvitka narodov.

Istra in Italija.

Državni poslanec dr. Dinko Vitezić imel je v državnem zboru dunajskem daljši govor, v katerem je opisoval gmetni in tučni žalostni stan zapuščenih istrskih Slovanov. Pripovedoval je, kako se go di v ljudski šoli gledé narodnosti, in da se v javnem življenji povsod italijanstvo podpira, ter je sklenil svoj govor z naslednjimi besedami:

V seji 14. maja 1884 sem v tem slavnem zboru opozoril na knjigi necega P. Fambrija, izdani l. 1880 pod naslovom „La Venezia Giulia“, kako nevarno je za našo državo, oklepati se politike, vsled ktere se v Istri goji laški živeli na kvar slovanskemu. Povzdignem zopet glas, da naj se vendar enkrat popusti ta politika, državi nevarna, po kateri se še zmiraj ravna. Povod ti izjavi mi daje brošura nedavno izšla pod naslovom „La speranza d'Italia“, „upi Italije“.

Ta brošura je toliko važna, da prosim ekselenco g. predsednika, naj mi dovoli, da kratke posnetke iz te knjige, ki se tičejo moje ožje domovine Istre, preberem. Preko drugega hočem mimo iti, dasiravno se notri še zelo važne stvari. Na str. 21 te brošure se bere in sicer od besede preloženo: „Potrebna nam je posest Istre, ker tam more vojska ne preveč močna iz višav, ki so nad prelazom pri Lipi in nad cesto pri Postojni, dlje časa zadržati tudi večjo vojno moč in jo prisiliti, da se razide, ako noče priti v nevarnost, da bi jo odzadej zgrabili ali jo zajeli.“

Dalje se bere: „Istra nam je toliko bolj važna, ako gledamo na obrambo naše države od morske strani. Po vsem jadranskem bregu nimamo vojnih pristanišč razun v Benetkah, Ankonu in Brindisi, in nobeno teh treh nima vsega, kar se zahteva od velikega morskega orožnega prostora. Naše brodoge mora nastopiti brambo pri Tarentu, a ta podlaga je vendar preveč raztegnjena, ni mogoče ostati v dotiki. Avstrija ima pa v Pulji in Kotoru stalno podlago za operacijo ter bližnje varno zavetje v pripravi in prostornih lukah in na mnogobrojnih prostorih za zasedanje na bregovih suhe zemlje in otokov v Istri, Hrvaški in v Dalmaciji.“

Na strani 22. se bere:

„Italija lahko na vekomaj opusti sanje na prevago v jadranskem morju, a vendar sme tudi na njem gospodariti z drugimi; da si zavaruje sredstva za lastno obrambo, ne koristi ji toliko, ako brani Avstriji, da Albanije ne posede, marveč potrebno ji je (Italiji), da dobi Istro. Pulj bode dal Ita-

liji luko, ki manjka nje brodogovju; bregovi v Istri ji bodo namestili slabost na levem bregu; ako poseda ozadje jadranskega zaliva, bode Italija brez skrbi ali zavidnosti gledala, kako se Avstrija širi na južnem konci tega morja.“

Poslednje na strani 23. in 24. (bere): „A večje upanje italijanske kupčije je obrneno na morje, ako si pridobi (anektira) Istro, osvoji si morje. Po jadranskem morju brodari tisti, ki ima isterske bregove, in brez teh nima prihodnosti kupčija v Italiji.“

Da podpre trditve, navede pisec, da je v Tržaški luki za polovico več trgovskega občevanja, kakor prometa po ladijah po vseh pristaniščih in sidriščih adrijskih bregov, ki spadajo k Italiji, ako se vzame število ladij in tudi njih prostornina v bečvah (Tonnengehalt) v poštev.

V zadnjem odstavku str. 24. te brošure se bere med drugim: „Toraj vojaški, politični, narodno-gospodarski vzroki kažejo soglasno in določno Italiji smoter, za kateri se ima poganjati. Narodnost je povzdignila Italijo v državo; taisto brani ima dolžnost; priganja jo pa tudi potreba, kajti to je pogoj njenega obstoja in mora povsod veljati. Pridobitve pokrajine „Venezia Giulia“ — pod tem imenom si misli Gorico, Trst z okolico, Istro in Trentino — to so bistveni deli italijanskega državnega telesa, — nezah-teva potreba razširjevanja, timveč nagen za ohranjenje.“

To, gospoda moja, so besede zelo važne in iz teh lahko posnamete, da je stranka, ki je v Italiji in zunaj Italije zelo delavna, neznansko veliko na tem, da posede Istro; torej gre za največjo državno korist in vlada mora misliti na to, da nasproti stopi takim zahtevam. S tako politiko, ktere smo se držali dosihmal, smo dosegli le nasprotno. Nadejam se, da se jim bodo vendar enkrat na Dunaji oči odprle.

Postavne določbe gledé ravnopravnosti jezikov v Avstriji.

Spisal dr. Fr. Oblak.
V.

Do zdaj smo videli, da po obnem sodnijskem redu bi se nesmel noben sodnijski zapisnik se strankami (kadar one hočejo) pisati, če ne v jeziku stranke, ako je ta deželni jezik v okrožji dotičnega sodišča.

Drugače je gotovo to pri tistih pravnih stvaréh, kjer ni treba zapisnika stranki podpisati in je toraj zapisnik le sodniku samemu vodilo in opravilo za njegovo razsodbo (kakor se to n. pr. godi pri obravnavah zaradi malenkosti). Naravno je, da tukaj bo vsak sodnik raji rabil v svojih zapisnikih sodnijski jezik, kakor da bi si nakopal nezasluženo mržnjo. Če je tožba za malenkostni znesek pisana v jeziku, ki velja kot deželni jezik v okrožji sodišča, bi se vendar mogla in morala razsodba z nagibi napraviti v jeziku tožbe in zapisniku priložiti, da se more, kadar treba, strankam vročiti. Postava ni ta kemu ravnanju nasprotna, in skoraj bi bilo tako ravnanje v zmišlju postave od 27. apr. 1873 št. 66 drž. zak. (o pravnih za malenkosti).

Dokler stranke kaj tirjajo, mora gotovo sodnik na njihov jezik obzir jemati; kadar se imajo pa priče preslišavati, mora on, držeč se predlogov danih od strank, paziti, da nobena stranka ne trpi materijalne škode zaradi jezika. In tu ima občni sodn. red važno določbo v § 185, ki se v sem spadajočem delu glasi tako:

Vsaka priča se ima preslišati....;

ukazal je bil sezidati cesto skoz zemljišče Rundiktov. Pozneje pa so to cesto preložili ali morda nadaljevali proti Italiji, tako da je prestopila mejo Illyrija in prišla pod oblast Laexania Bissa, torej pod neposredno vladu cesarjevo, ki je zapovedal celi Italiji in zemljam, ki so bile z njo združene. Zato je ukazal cesar Tiberij Claudij svojemu primipilaru Rufeliju Severu to cesto popraviti, kakor spričuje omenjeni nadpis.

A. Plantius ni mogel biti namestnik druge zemlje, nego Dalmacije in Illyrija, kakor je dobro opomniti učeni Mommsen. Ako se torej najde zemljišče Rundiktov, najde se tudi meja med Italijo in Illyrikom. Mommsen pa, in tudi Zippel *) ni bilo znano, kaj so Rundikti. To je namreč naš Rodik, ki se v latinskem jeziku še vedno Virundictes imenuje. Rodik z okolico pripadal je torej še Japidiji in še le na zahodni strani Matoroge in Velikega gradišča nad Gročano začeljala je dežela Karnov, ki se je razprostirala po goratem delu naše goriške grofije, in ki se je z Istro vred k Italiji prištevila.

Popravljeni kos ceste bil je torej eden del one glavne, tu opisane ceste, ki je dižala iz Akvileje na Trsat. (Kenee pride.)

njene povedbe pa se imajo, kolikormogoče, z njenimi lastnimi besedami zapisati, in vsaki priči po končanem pripovedovanji čitati dati ali pa se jej imajo vsaj prečitati in dati v podpis. Če pa bi bila priča pisave nezmožna, morala bi svoje povedbe podkrižati in mesto sebe podpisovalca imena podpisati dati.

Kadar je pravda pri 1. instanci dozorela do razsodbe, se more sodnik gledé jezika (to se še dejansko in po pravici večkrat godi) ravnati po tistem predlogu tožbe, ki se dosledno sklepa iz jezika, v katerem je pisana, in po pravilu vseh omikancev, da se v onem jeziku odgovarja, v katerem kdo vpraša, in mora dati stranki razsodbo v jeziku tožbe. (To uveljaviti bi imelo veljati in obvelja gledé vsake vloge pri katerikoli civilni gosposki).

Če stranka ni zadovoljna z razsodbo prvega sodnika ali tudi drugače meni sodnika 2. instance na pomoč klicati, se more na deželi tudi ustmeno v ta namen pri prvem sodniku oglašiti; tu pa je treba gledé jezika pomisliti, da vsakemu sodniku bo kazalo le v sodnijskem jeziku (to pa tudi ni proti postavi!) zapisnike pisati. Pismena pravilne vloge pa sodnik redno reši, naj si bodo ali v sodnijskem ali pa v katerem drugem deželnem jeziku pisane.

Gledé sodišč 2. instance je omeniti, da postava za nje gledé jezika ni nič posebnega ukazala, ali sledé vsem drugim pravilom se sme reči, da ta sodišča, se bodo po vsem ravnala po najvišjem sodišču (sodišču 3. instance).

Najvišje sodišče (sodišče 3. instance) mora jezik, v katerem se je stvar obravnavala pri nižjih sodiščih, za toliko v poštev jemati, da držeč se sicer nemškega jezika, ki je tam poslovni jezik, njen predsednik, ki ima za to pravico, zbere v dotični senat, ki ima soditi o pravnih stvareh, katero pridejo od nižjih sodišč pred-enj na Dunaj, sposobno sodnike. To določuje § 18. (drugi odstavek) patenta od 7. avgusta 1850 št. 325, ki se takole glasi:

V obče se ima pri tem najprej paziti, da se nahaja v vsakem senatu, ki ima razsojevati, dovoljno število svetovalcev, ki so popolnoma zmožni jezika, v katerem je bila stvar obravnavana.

Gledé razsodb tega sodišča pa, ki se imajo priobčiti najprej sodiščem 2. instance (nadsodiščem), od teh sodiščem 1. instance (prvem sodniku) in od teh strankam, ukazuje § 27. omenjenega patenta takole: Kot poslovni jezik najvišjega in kasacijskega sodišča ima pravilno nemški jezik veljati; vsa predavanja se imajo toraj v nemškem jeziku vršiti in vsi razsodki tega sodišča pravilno le v nemškem jeziku izdajati. Posebno se imajo zapisniki svetovalstva vselej v nemškem jeziku napravljati; če se je pa vršila obravnava v drugem in ne v nemškem jeziku, ima najvišje sodišče svojo razsodbo o tem z nagibi vred izdati v onem jeziku, v katerem se je obravnavalo pri 1. instanci, in o enem tudi v nemškem jeziku.

Najvišje sodišče je merodajno zapodredjena mu sodišča 1. in 2. instance (okrajna, deželna, okrožna sodišča pa nadsodišča) ne le pri razlaganju postave gledé prava samega, ampak tudi gledé postavnega postopanja v vseh pravnih zadevah, o katerih ima razsojevati. Zatorej je ravno omenjeni § 18. za jezike velike važnosti. Ta § pravi naravnost, da najvišje sodišče se ima ozirati na jezik, v katerem se je obravnavala pravna reš pri nižjih sodiščih, in tjira to, da zapisniki svetovalstva (Rathspruchcolle) se imajo napravljati izključno v nemškem jeziku, ki je pravilno tam poslovni jezik (sodnijski jezik najvišjega sodišča). Ti zapisniki pa so pri vseh kolegialnih sodiščih (sodišča, kjer ne sodi ena oseba samotež, ampak več svetovalcev skupaj) čisto notranji posel, in so vsekako predmet uradne tajnosti.

Ker se ima nadsodišče pri vsem ravnati po najvišjem sodišču, mora se tudi ono ozirati na jezik, v katerem se je vršila obravnava pri sodiščih 1. instance. Ta sodišča pa se imajo ravnati po višjih instancah, in ker one imajo pred seboj stranke same, imajo se dosledno ravnati gledé jezika po njih jasno izrečeni ali pa dosledno sklepani volji, kar je le naravno. Pri tem ostané še zmeraj nedotaknjen notranji poslovni jezik kaknega sodišča (Gerichtssprache), ki se valed navade (in ta se zdi dotičnemu narodu pripovedovana pravica!) ne more samovoljno od strank krčiti, a tudi ne na njihovo škodo od sodišč samih širiti. Zadržna škoda bi bila škoda prava in z njo tudi škoda države.

Obravnavni jezik (Verhandlungssprache) ni sodnijski jezik (Gerichtssprache), in ker stranke same morejo uplivati na jezik, v katerem se ima

miali **), da je ležala postaja Avesica blizu današnje Sežane.

Tretja postaja od Akvileje Ad Malum je ležala 18 milj (26,6 km) od Avesice. Zgodovinarji jo stavljajo navadno na mesto sedanje Materije, ker so se tu našli nadpisni kamni (tega mnenja je tudi Mommsen). Ali po naznačenju daljavi je morala ležati še nekoliko dalje, t. j. blizu Gradišča. Tudi na tem mestu so se križale poti, namreč cesta, o kateri govorimo tu, z ono, ki je prihajala iz notranje Istre in potam držala naprej čez Karlovo proti Premu in dalje proti staremu Metulum v deželi Japidov.

Dežela Japidov, ki se je prištevila Illyriku, segala pa je blizu do Trsta. To nam spričuje med drugim tudi nadpis, ki so ga našli l. 1842 na posestvu gospoda Negovetića. Ta nadpis se glasi tako-le: „Hanc viam directam per Adiam centurionem post sententiam dictam ab A. Plantio legato Ti. Claudii Caesaris Aug. Germ. et postea translata a Rundictibus in fines C. Larciani Bassi restituit iussu Ti. Claudii Caesaris Aug. Germ. imperatoris L. Rufellius Severus primipilaris.“

Ta napis pomenja sledeče: Cesarski namestnik A. Plantius, (ki je l. 43 po Kr. Britannijo podjarmil),

*) Mittheilungen des histor. Vereines für Krain 1884.

*) Die römische Herrschaft in Illyrien bis auf Augustus.

(Italje v prilogi)

Pri J. Kraju, založniku v Novomestu je prišla na svitlo knjižica: **Delavski prijatelj**. Nauki, ki so delavcem v sedanji dobi posebno potrebni. Spisal France Podgornik. Cena 20 kr. Dobiva se pri založniku in po vseh knjigarnah.

Franca „čisti hitro in gotovo.“
profesor Karl pl. Braun na Dunaji.
Jožefa ne uzrokuje nikakih težav
profesor pl. Bamberger na Dunaji.
Grenki „dela bolj uspešno, ko
druga grenke vode.“
Vrelec Profesor Leidesdorf na Dunaji.

Zahteva naj se vedno in razločno: **FRANCA JOŽEFA GRENKI VRELEC**. Zaloge povsod. V Gorici: lekar gosp. Cristofolletti, Gironcoli, Pontoni in A. Seppenhofer. Razpošilja se iz Budapešte.

Razpustno mijlo,
iznašel in izdeluje
Franc Pichler,
c. k. živinski nadzdravnik v avstro-ogerski vojski, ki se je izvrstno sponoslo pri vseh zunanjih hribah
konj in goved.
Opetovano odlikovano s častnimi spričevali, zahvalnimi pismi in priznanji po živinskih zdravnikih, kmetijskih družbah in zavodih ter po mnogoštevilnih posestnikih. — Dobiva se v Gorici pri: J. Cristofolletti-ji.

Sejem v Tominu
za živino, poljske pridelke, gospodarsko in kmetijsko orodje, štacunsko blago itd. bode letos, ker pade sv. Jurij 23. aprila ravno na veliki petek,
prvo sredo po veliki noči 28. aprila.
Županstvo v Tominu, 13. aprila 1886.
DEVETAK.

CVET ZOPER TRGANJE
po dr. Maliči

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliči“ z razven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Štejnarte. Gospodu pl. Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit uspeh, ča so se po kratki rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednake bolezni priporočam. Vasej blagorodnosti pa izrokam najprišrečnejšo zahvalo z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug, posestnik v Šmarji pri Celji.

Planinski zeliščni sirup kranjski,
izborez zoper kašelj, hripavost, vratabol, prsne in pljučne bolezni; 1 steklenica 50 kr. Koristnejši nego vsi v trgovinih se nabavljajočki soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,
ne smole bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasani človeškega telesa, glavobola, otrpnenih udih, skatenem želodcu, jetrnih in obilnih boleznih, v akutnih 21 kr.; jeden zavoj s 6 skatallami 1 gold. 5 kr. Manje od enega zavoja se s pošto ne razpošilja.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštami povzetjem in Adresa je:

Lekar: TRNKOCZY-ja na Maršam trga v Ljubljani.

Jožef Culot, v Raštelji 2—25.
Naznanjam poštenim kmetovalcem, da sem dobil te dni vsakovrstnih vrtnih semen, frišnih in zagotovljenih.
Dalje naznanjam, da moja štacuna je vedno dobro preskrbljena z drobnino in igračkami vake vrste po tako nizkih cenah, da se jej ni bati tekmecev.
Jožef Culot
v Raštelji.
Jožef Culot, v Raštelji 2—25.

SCHNEIDER für Civil und Militär **M. POVERAJ** Sartoria al modello di Parigi. IZDELUJE vsakovrstno obleko

EDINA
največja in najnovejša krojačnica
in
ZALOGA VSAKOVRSNEGA SUKNA
ter gotove obleke za gospode vsakega stanu.
BLAGO ZA ENO OBLEKO STANE OD 3 GLD. NAPREJ.
Naročbe se hitro in lično izvršujejo po najnovejšem kroji in pošten cen.

V Gorici, na Travniku, poleg kosarne.

Oznaniło.

Letni trg, ki se navadno drži v Kojkem v ponedeljek po sv. Jurju, naleti letos na velikonočni praznik. Glede na to prenese se na ponedeljek po velikonočni osmini.
Za obilno vdeležitev prosil
ŽUPANSTVO Š. MARTNO-KOJSKO
dne 14. aprila 1886.
Župan: MUŽIČ.

Oklic na častito občinstvo!
! Naznanilo !
Ker sem opustil
moji obe znani prodajalnici na Grabnu in na Štefanovem turgu ter preselil se v svojo hišo, sem v prijetnem polazaji, ker mi ni treba več plačevati visoke najemnine in nimam tako velikih stroškov, kakor v mestu, blago za 50 odstotkov ceneje prodajati.
Prodajam tedaj
pristno Brnsko čisto volneno blago
za moške obleke

za pomlad in poletje
črno, rujavo, svetlosivo, temnosivo, temno, čokoladasto, melirano in v vseh modernih barvah in načinih po sledečih čudovito nizkih cenah.
Cela obleka velja iz prama blaga samo gl. 3.75, in iz veleprama blaga „ 4.75.
Blago je iz čiste volne in je najmanj dvakrat toliko vredno.

Tako blago je posebno primerno za površne suknje, za moške in ženske dežne plašče, za suknene obleke, za ponočne suknje itd.
Poleg tega imam na prodaj iz neke konkurzne mase še nekaj tisoč kosov

pristnega Brnskega grebenastega sukna
za moške obleke iz
čiste ovčje volne
po najnovejših uzorcih, ravno tako v temnejših, kakor v svetlejših barvah. To blago je prej veljalo v tovarni gl. 15, sedaj ga pa prodajam samo po gl. 8.75 za celo obleko.

Blaga je dovolj za suknjo, hlače in telovnik celo za največjega in najmočnejšega moža.

Naj vsakdo naroči v svojem interesu, kajti dobiček ima tako samo kupec, kor tovarnar zgubi jako veliko pri tem blagu.

Izjava. Ker manjka časa, se uzorci nikakor ne morejo poslati. Javno, pa izjavimo, da denar povrnemo, ako bi blago ne ugajalo, tedaj lahko vsak brez riziko naroči.

Hkratu je še procati več tisoč
popolnih plaidov

po gl. 3.50 prama in po gl. 5.50 veleprama kos v sivi, sivomelirani in v vseh modnih barvah. Ti popolni plaidi so mej brati dvakrat toliko vredni, o čemer so vsak kupec prepričan. — Ti plaidi so neizrečeno veliki, visoki in debeli, tedaj nepokončljivi.

Pošilja se proti denaru ali proti povzetju.
Naslov: Exportwaarenhaus „Zur Austria“
Wien, Ober-Döbling, Mariengasse 31, v svojej hiši.

Želodčne bolezni
hitro in gotovo ozdravi
jeruzalemski balzam
edino in nepresegljivo želodčno zdravilo.

Izbrati v raznih želodčnih boleznih zdravilo, katero bi v resnici odgovarjalo naznamu, ni lahka stvar dandanes, ko se prodajajo vsakovrstna taka zdravila.

Večji del onih kapljic, izlčkov itd. itd., ki se oznanjajo in priporočajo občinstvu z visoko letičnimi besedami, ni drugega ko prevara, pogosto še škodljiva.

Samo Jeruzalemski balzam, uže davno znan po svoji priprosti sestavi in po oživljajoči svoji moči na želodčne živce, si je pridobil prednost pred vsemi drugimi do zdej znanimi pomočki, kar potrjuje njegova razprodaja, ki vedno raste.

Ta balzam, bogat krepijoče moči kineškega rabarbara, korenike, ki je sploh znana po svojem prebavnem uspehu, daje gotovo sredstvo proti želodčnim slabostim, izvirajočim iz nerodnega prebavljanja. Zato se priporoča, ko jesti ne diši, proti neprijetni sapi, gojusu, riganju, zabasanju, hemorojdnim težavam; pomaga tudi proti zlatenici, glistam in boleznim v drobu.

Steklenica s podukom 30 kr.
Glavna zaloga v lekarni G. B. Pontoni v Gorici.
V TRSTU pri G. B. Rovis, v KORMINU pri A. Franzoni, v TOLMINU pri C. Patisce.

Mlado kobilo,
v petem letu, lepo, sivo, nad 14 pesti visoko, z lepo čvrtim, 2 meseca starim žebetom (žebico) proda M i-ha Batič, posestnik v Šempasu. Kobilu dobra za vsako delo, posebno izvrstna za plemo. Kdor želi kupiti, naj se oglasi pri lastniku.

Naznanilo.
V zalogi podpisane bukvarno dobiva se knjiga:
Marija moja Kraljica
ALI
ŠMARNICE
Spisat
ANTON ŽGUR
župnik v Lukem Potoku
Z dovoljenjem Ljubljanskega Knezoškofijstva. 346 str.

Obseg: Marija, moja luč; moja zvezda; moje solnce; moja pesem; moje buke; moj vrt; moja jed; moj ščit; moj biser; moja beseda; moje drevo; moje veselje; moje zrkalo; moja sestra; moj studenec; moja nevesta; moja podoba; moja svetlica; moj prstan; moje orožje; moje sidro; moje približališče; moje prebivališče; moja trdnjava; moj turen; moje zdravilo; moja pot; moja čudodelnica; moja srednica; moja mati; moja krona; moja kraljica. — Pridejana je sv. maša, molitve, katere naj se z mašnikom vred opravljajo po vsaki tih sv. maši, lavretanske litanije, molitve, k svetemu Rošnjemu Telesu, k sv. Devici Materi Mariji, k svetemu Jožefu, za vse potrebe, Litanije vseh svetnikov, molitve po litanijah, molitev h križanemu Jezusu, tri božje čednosti in sv. križov pot.

Cena letošnjim „Šmarnicam“ je ta le:
Vezane v pol usnji — gl. 90 kr.
„ vse v usnji 1 „ — „
„ z zlato obrezo 1 „ 20 „
Po pošti 10 kr. več. Kdor jih 12 skupno naroči, dobi ene za nameček.
Tvarina je dobro obravnavana in prav koristna; ker ima mične izgled in dogodbe, priljubi se knjiga gotovo vsakemu.
Katoliška Bukvarna v Ljubljani, stolni trg št. 6.

Roba za oblačila
samo iz trpežne ovčje volne, za moža srednje velikosti 3.10 metra za gl. 4.96 kr. iz dobro ovčje volne; za celo „ 8. — „ iz boljše ovčje volne; obleko „ 10. — „ iz fine ovčje volne; „ 12.40 „ iz najfinije ovčje volne
Popolni pledi po gl. 4, 5, 8 in do gl. 12.—
Jako fina oblačila, hlače, zgornje suknje, robo za suknje in dežne plašče, tiči, leden, kemisno suknjo, grbenasto suknjo, ševiot, tkanke (trikó), polsukno, tkanino za biljarde, prvičen in toskin priporoča
ustanovljeno **J. Stikarofsky**, — 1886. —
tvorniško skladišče v Brnu.

Ogledki franko. Ogledne karte za krojače ne-frankovano. Razpošilja se proti poštnemu povzetju čez gl. 10— franko.

Imam vedno skladišče sukna v vrednosti 150.000 gl. a. v. in je ob sebi razumljivo, da pri moji svetovni trgovini ostajajo ostanke v dolgoti od 1 do 5 metrov; zategadel sem primoran take ostanke za jako znižano ceno oddajati. — Od teh se ogledki ne morejo razpošiljati, proti temu se nedopadajoči ostanke zamenjajo ali pa se novi pošljejo nazaj. (Opozorjam, da druge firme pač blago zamenjujejo, morebiti s slabejim blagom, a denara ne povrađajo.)

Zavoljo ponarejanja po nezmožnih ali varajočih firmah sem primoran inserate opustiti in zato prosim, naj se p. t. naročevalci spominjajo moje zanesljive firme in me podčistijo s svojim cenjenim natočevanjem, katero vselej izvršim najtočneje.
Dopisuje se nemški, češki, madjarski, poljski, laški in francoski.

Gosp. Fragnerja v Pragi! — Uže blizu 6 let trpel sem na želodci, da nisem mogel ni jesti in spati. Posvetoval sem se o tem s prav mnogimi zdravniki in užil preveliko zdravil pa brez uspeha. Po navetu tukajšnjega lekarja, gosp. Schula-e, poskusil sem dr. Rosa-e življenski balzam. Vzel sem 3 steklenice in bolečina je popolnoma zginila, mogel sem zopet spati in jesti. Ob enem priporočil sem ta življenski balzam prav mnogim, ki so bili mrazlični in zdravstveni vseh bil je ta, da mrazlica je zginila. Iz tega uzroka štejem si v dolžnost, da se Vam presrečno zahvalim za iznajdbo dr. Rosa-e življenskoga balzama, ter želim, da bi vsi bolniki zatekli se k temu zdravilnemu in oživljajočemu pomočku. Z odličnim spoštovanjem.

Buxen (na Rumunskem), 28. novembra 1880.
Jakob Mendelsohn, profesor.

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni in njih nastopke.

Ohranitev zdravja odvisna je le od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker to je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čuta. Najbolj potrjeno **DOMAČE ZDRAVILLO**, ki prebavljanje uredi, doseže primerno mehanje krvi in odpravi pekočost, nezdruženo krvno telo, je uže več let splošno znani in priljubljeni.

dr. ROSA-E življenski balzam.

Napravljen iz najboljših, zdravstveno najkrepkejših zdravilnih zelišč, potrjen je posebno kot gotova pomoč pri stalnem prebavljanju, pri prepadanju, po kislec dišnem riganju, napenjanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in v želodci, želodčnem krči prenapetosti želodca z jedmi, zaščitenju, krvnem navalu, hemoroidah, ženskimi bolečinami, bolečinami v črevis, hipohondriji in melankoliji (vseled slabega prebavljanja); on oživlja prebavljanje, določa zdrave in čiste krvi in belne telo dobiva poprejšnje moči in zdravje. Vseled to izvrstno moči postal je gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo ter se je sploh razširil.

1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl.

Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Podlga se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vse strani.

Svarilo! Da se izognojo neljubim napakam, prosim vse p. n. gg. naročnike, naj zahtevajo, povsod izrečno dr. Rosa-e življenski balzam iz lekarni B. Fragner-ja v Pragi, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rosa-e življenskoga balzama.

Pravi dr. Rosa-e življenski balzam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, v lekarni „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecco der Spornergasse Nr. 205—3. — V GORICI: G. Cristofaletti, G. B. Pontoni, R. Kärner, A. de Giracoli lekarji. V OGLEDI: Damaso d'Elia. — V TRSTU: P. Prendini, G. Foraboschi, J. Serravallo; Ed. de Leitenburg, G. B. Manzoni, Karl Zanetti, Ant. Suttina lekarji. — V ZAGREBU: C. Arazim, lekar.

Vse lekarne in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega življenskoga balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prasa vnamejo, ali strdijo, pri buhlah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanju, pri izlozih, oteklinah, pri zmaščeni, pri morski [mrtvi] kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, rokah, v ledji še si kdo nogo spahne, zoper kurja očesa in potne noge, pri razkopa ih rokah, zoper lišaje, zoper oteklino po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; kjer pa ven toče, potegne mazilo v kratkem vse gnojnice na se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli, dokler ni vsa bolna gnojnica ven potegnena. Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred rantom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo potiši. — Odprte in tekoče rane se morajo z maslno vado umiti, potem se le se mazilo na nje prilepi.

Škatljica se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejšo sredstvo znano odstrani naglušnost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.

Na debelo.

Pozor mizarji!

M. COPPAG-EVA

predajalnica papirja v Gorici

priporoča svojo veliko zalogo ures ali lepotičij, tapecerij, olupševalnega papirja, kakor tudi zlate in srebrne podloge za mrtvaške truge po fabričnih cenah.

Prekupei dobijo poseben odbitek.

Ob enem priporoča svojo bogato zalogo voščenih sveč po jako nizki ceni.

Na drobno.

HILARIJANSKA TISKARNA

v Gorici, v nunskih ulicah h. št. 14,

sprejema v tisk knjige, knjižice, časnike, vizitne liste, vabila, okrožnice, sonete, petičije, cenike, jedilne liste, bolete, vozne in mrtvaške liste, žalna pisma in vsakršna dela, ki spadajo v delekrog tiskarske umetnosti po prav nizkih cenah.

Tiskarna ima v zalogi **vsakovrstnih tiskanic za cerkveno rabo**, kakor: za spričevala, račune, dnevnike, zapisnike, pregleda, razkaze, posnetke, kanonske table, matice (matrike) za krst, birmo, zakon, smrt, velikonočne liste, kakor tudi za popis duš (status) v latinskem, slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku itd. itd.

Tiskarna daje poročstvo za natančno in hitro postrežbo in za nizkost cen.

Tekočina zlata

za pozlaščevanje i popravljjanje okvirov i predmetov z iesa, kovi, porcelana i stekla; za posrobrevanje vsakoršnih predmetov s kovi. Vsak človek more z največjo lahkoto vsak predmet pozlatiti ali posrebriti.

Cena steklenici zlata ali srebra 1 fl. s poštnim pouzajem ali za naprej poslani denar (tudi v pisemskih markah) pri

Leopoldu Epsteinu v Brnu (Moravsko).

Tekočina srebra

Piccoli-eva esenca za želodec

G. PICCOLI. — Ljubljani.

Ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pisem in zdravniških priporočil boleznim v želodcu in trebuhu, bodenje, krč, želodčno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemoroida, zlatenico, migreno itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Pošilja izdelovatelj po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gl. 36 novc. Pri večem številu dobi se primeren odpust.

Gosp. Gabrielu Piccoli-ju, lekarju v Ljubljani

Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega doli so mi dobro znani, v velikih slučajih vapošno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili.

Ljubljana, mesec januar 1884.

Dr. Emil vitez Stöckl,

o. k. vladni svetovalec in deželno-sanitarni poročevalec.

Uspešnost tega izvrstnega zdravila spritujejo tudi gg. dr. D. Agostini, dr. Cambon, vitez dr. Goracuchi, dr. Pardo — sloveči tržaški zdravniki.

Podpisani potrjuje, da ima želodčna esenca ljubljanskega lekarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Z njo ozdravelo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosijo za jedno steklenico želodčne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassich, župnik-kanonik. Plomin, Primorsko.

Po 15 kr. steklenico prodaja v Gorici: lekarna Pontoni, v Tolminu Palisca, v Kormiru Franzoni, v Gradbiči Coassini, v Gradoži Pasqualis in nahaja se večinom v vseh lekarnah na Tirolskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji.

Objava.

Jako važno za vsako družino!

Velikansko zalogo jako solidne tovarne fonix-srebrnega blaga sem jako po ceni kupil in jedini morem jako dobro patentovano

jedilno orodje iz fonix-srebra

prodajati po sledečih zares basnovitih cenah in sicer posamezne kose:

6 nožev z zanočnimi rezili	gl. 2.—
6 patentovanih žlic iz fonix-srebra s krono	1.50
6 masivnih patentovanih vilic iz fonix-srebra s krono	1.50
6 masivnih patentovanih kavinskih žlic s krono iz fonix-srebra	—85
6 finih jajčnih žlic	—45
6 prekrasnih finih jajčnih kupic	—80
1 masivno izvrstno čajno čadilice z držalom	—50
1 masivna zajemalka za mleko	—75
1 zajemalka za juho	1.—
6 masivnih podstavkov za nože	1.25
2 jako lepa svečnika za na mizo	1.—
1 " " prezentovalna tasa	1.50
1 fina cukarnica in poparnica	—40
40 kosov.	Vkup gl. 13.30

To jedilno orodje vkupe 49 kosov, najedenkrat naročeno, dam samo za gl. 10.

To patentovano fonix-srebro je najboljša ponaredba srebra, ostane vedno belo, kakor pravo srebro, se ga ne loti zeleni volk, kakor drugih kovin, in je tedaj zdravja jako ugodno, zato je se mora priporočati vsake družini, lastnikom gostiln in kavarn.

Za dokaz, da je moja objava resna resnica, zavzem se javno, da kougajajoče blago takoj nazaj vzamem in denar povrnem. Vsakdo tedaj lahko brez skrbi naroči. Pošilja se hitro proti poštnemu povzetju.

Nalov: **Universal-Export-Bureau,**
S. Löw, Wien, II., Flossgasse 2.

Mnogo prihrani,

kdor kupi obleko v

KROJAČNICI IGNACIJA STEINERJA,

ki je največja v Gorici

v kateri se dobi vsak čas na veliko izbiri narejena obleka po naslednjih cenah:

Popolna pomladanska obleka za gospode	od 8 do 30 gl.
" " " " dečke	" 6 " 15 "
" " " " otroke	" 3 " 10 "
Površne pomladanske ruknje " gospode	" 8 " 30 "
Pomladanski šaki	" " " 5 " 15 "

Vrhu tega bogata zaloga vsakovrste robe iz raznih tovarov po naročilu valed mere, ki se izvrši točno in hitro. Uzorci na zahtevo brezplačno in prosti poštnine.

Novo došli dolmani najnovejšega kroja od 8 do 50 gl. za gospé. Šaki za gospe od 4 do 15 gl.

Št. 167jo. š. s.

Razpis

službe učiteljice III. plačilne verste na dvorazrednici v Lokvah.

Služba se odda koj; prošnje naj se vložijo pri podpisnem.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET V SEŽANI
due 8. aprila 1886.

Dejanja dokazujejo, da moje dotično nazuanilo slavnemu občinstvu sloni na goli resnici.

Prevzi sem celo zalogo neke po njenem solidnem izdelovanju jako znane tovarne za odeje in koe po najnižjih cenah, tako da samo jaz morem prodajati za nizko ceno

po fr. 1.50 line in po fr. 1.75 najnižje

KONJSKE PLAhte

Te plahte so 190 centim. dolge, 130 cent. široke, jako močne, goste kot dilja, trpežne, razno barvane, pisane, z barvanimi kraji, nepokončljive baže, ter se lahko rabijo kot posteljne odeje. Od vseh strani sveta se po njih radi njih trpežnosti in nizke cene poprašuje ter se jih mnogo razprodaja, kajti poprej stale so dvakrat toliko. Dalje prodajam tudi

Odeje za kočjuže

najboljše vrste, fine, zgotovljene, velike, raznobarvane in bordirane, po najnižji ceni, kos samo po 2 for. 50 kr.

Razpošilja se proti povzetju ali za poslani denar. Nepriustojče blago vzame se nazaj ter se denar koj nazaj pošlje. Napis:

UNIVERSAL-EXPORT-BUREAU: S. LÖW.

II. Grosse Schiffgasse, 3. Wien.

njihova prava reč obravnavati (če je sicer ta jezik navaden (landesüblich) v okrožji obravnavalnega sodišča), je le pomanjkanje resnosti in sposobnih močij, ki imajo v pravadah pri nižjih sodiščih opravljati (tukaj pa ne menim samo sodnijskega osebjja, ampak še bolj stranke same in njihove pravdosrednike!) kriva, če se v Avstriji rado in brez graje morejo pri sodiščih zanemarjati jasne in nedotakljive pravice narodov gledé jezika.

O strupeni trtni rosi.

Obče je znano, koliko škode je lansko leto napravila na trtah ona bolezen, katero imenujemo „strupeno trtno roso“. Trte napadene po tej bolezni nam dajo le polovico in še manj od tega vina, ki nam bi ga dale zdrave, zraven tega je pa vino veliko slabše in manj vredno, kakor v navadni letini. Posebno lasko vino je v nekaterih krajih vsled te bolezni tako slabo, da se še po naj nižji ceni ne more spečati.

Trtna rosa je glivica, katera napravlja plodove trosi (in fine niti,) ki se najedó v list ter iz njega arkajo sok, od katerega se hranijo. Vsaka tros, kakor hitro dobi potrebno mokroto, kali v nekaterih urah, napravi niti in razrastke, ki se vjejo v listji in iz katerih nastane zopet brez številna trosi, ki imajo zmoglost kaliti in množiti se. Vse te trosi in niti živé se od soka, ki se nahaja v listji, torej se množijo tako dolgo, dokler niso vsega listnega soku porabile in listja osušile.

Trtna rosa začena se prikazovati med začetkom meseca junija in polovico avgusta. Glivica, kakor smo uže omenili, brez mokrote ne more kaliti, torej tudi ne se množiti. V suhih letinah se te bolezni nimamo tako bati. Vse drugače je v vlažnem poletju. Vlažno poletje rast te glivice posebné pospešuje. Ker se je nadejati, da bode mogoče letošnje poletje zelo mokrotno—vsaj vremenski preroki trdijo, da na mokrotno in mrzlo zimo sledi navadno hladno in vlažno poletje—se nam je bati, da se mogoče ta bolezen letos prej pokaže in tudi močnejše razširi, kakor v prošlem letu. Torej gospodarji pozor!

Da bode vsakemu pričetek in vsa prikazen te bolezni dobro znana, omeniti hočem le na kratko, da „trtno strupeno roso“ opazujemo s prva le na spodnji strani listov; na pedljih, mladikah in vilicah pa le redko kedaj. S početka pokažejo se navadno blizu listnega roba majhne belkaste lise, katere obstojijo iz brez številna glivic. Kmalu se pa te lise pomnožijo tako, da nastanejo take lise tudi poleg listnih žilic; sedaj se pa uže prikažejo tudi na površji lista nepravilne s početka rumene, pozneje rujave lise. To je uže znamenje, da je bolezen zelo napredovala. Čez nekoliko časa postane listje na zgornji in spodnji strani sivorjavu in se popolnoma posuši.

Trta kakor tudi vsaka druga rastlina se brez listja ne more popolnoma razviti in tudi ne dozoreti, grozdje ostane nedozorelo in kislo.

Glavno vprašanje, katero gotovo vsakega gospodarja zanima, je pa to: Ali poznamo kako sredstvo, s katerim bi se ta glivica uničila in bolezen kolikor toliko omejila? Odgovor bi bil sledeč: Do lanskega leta skušalo se je mnogo sredstev zoper to bolezen, a nobeno sredstvo se ni tako sponeslo, kakor „apnena voda“.

Poskušnje z apneno vodo se pri nas pač niso napravile še nikake, pač pa na Laškem, kakor trdijo tamošnji gospodarji in kmetijski strokovnjaki, s najboljšim uspehom. Ker je upati, da je na tem gotovo več ali manj resnice, bilo bi zelo dobro, ako bi naši gospodarji poskusili trtno listje z apneno vodo škropiti ali beliti.

To delo vrši se pa na sledeč način:

Na sto litrov vode vzame se dva do tri kilograme ugašenega apna, katero se z vodo dobro zmeša tako, da se apno v vodi fino razdeli. S to vodo se trte posebno pa listje štirikrat do šestkrat dobro škropijo. Prvikrat naj se trte škropijo sredi meseca maja. Škropi naj se pa tako, da ostane listje popolnoma s tenko apneno skorjico prevlečeno. Če pride dež ter spere apno z listja, treba je na novo škropiti. To naj se nadaljuje 4 krat do 6 krat do srede meseca avgusta. Sploh kakor hitro se vidi, da na listji ni več apnene skorjice, naj se zopet škropi.

Škropi se lahko in dobro z navadnim večjim čopičem (penelom ali pinzelom). Dobijo se sedaj za škropljenje trt tudi posebne brizgalnice; ker se je pa s temi brizgalnicami napravilo le še malo poskušanj, bi bilo gotovo še prehitro to ali drugo tako orodje priporočati. Na naši kmetijski šoli napravi se s takimi pripravami več poskušanj; kakor hitro pridemo do kakega gotovega uspeha, poročati hočem takoj našim gospodarjem.

Ravnatelj E. KRAMAR.

Dopisi.

Iz Dornberga, 13. aprila. — (Osnujmo zopet bralno društvo! — Pritožbe zaradi nevarne skladovne ceste in drugih zanemarjenih poti.) Že več časa ni nobenega dopisa iz Dornberga; danes primem jaz za pero in sicer zategadelj, da bi sprožil misel, da bise pri nas zopet ustanovilo bralno društvo. Ker menim, da ne ustrezem celi občini s svojim nasvetom, in ker ne dvomim, da marsikteri svojeglavni kmet mi bo ugovarjal, prisiljen sem naštet i koristi takega društva.

Bralno društvo bode prvič našo mladino odvrčalo od nedeljskih iger in pivnic, ker do sedaj žalibog ni bilo drugih kratkočasnic kakor krčma, balanje in keglisce; to pa stane mnogo denara in našo mladino spridi. V gostilnicah se ne godi nič dobrega, zdravje in denar se zapravi, mošnica se porini in ob dobro ime se pride. Pivnice naše, katerih imamo preveč, so ob nedeljah in praznikih popoldne večidel od domačih starih in mladih ljudij natlačene. Ako koga iščeš in želiš z njim govoriti, najdeš ga ali v pivnici ali pa pri kroglah (igri) na cesti; doma ostane le kak sivolasi starček ali pa prava gospodinja, da živini streže. Da, ako opazuješ korake malopridnih, videl boš tudi med popoldansko božjo službo tri do štiri osebe v pivnici sedeti, katere ne samo na žepu marveč tudi na dušnem zdravju škodo trpe. Krčmarji bi morali imeti več pameti in vesti, ter bi ne smeli točiti ob času službe božje; tudi naj bi gledali, da bi se vsaj o postnem času nihče ne upijal.

Če pa krčmarji nočejo, naj bi g. župan gledal na to, da bi se krčme, kadar v cerkev zazvoní, zapre in da bi mladina bodisi predpoludne ali popoldne med božjo službo okolo cerkve ne postapala!

Veliko bolje bi toraj bilo, ako bi se za našo mladino in odrasle ljudi bralno društvo ustanovilo, ker ono bi tudi naš narod k pravi omiki in zavednosti budilo. Veselje bi bilo videti v prihodnje naše mladeniče o prostih urah namesto v krčmah posedati ali okolo pohajati, v bralni sobi časnike pridno čitati.

Osnujmo tedaj bralno društvo, katero čez nekaj let naši občini gotovo obilen sad obrodi. Mesečna plača vsakega uda znašala bi komaj kakih 15 novcev, ako bi se udeležili mladeniči tega vabila v obilnem številu. Sloga toraj, bratje, in ne pozabimo da smo sinovi matere Slave!

Velika povodenj nam je preteklo leto že v jeseni most v Dragi med Pervučino in Dornbergom podrli, čez kateri pelje skladovna cesta na Gorico. Zakaj ta na pol sezidani most, pri katerem leži na cesti več vozov kamnja, ni še sezidan in zanesljiv, ne vem uzroka; narhitreje je malomarnost temu dolgemu odlašanju kriva, ko vreme od jeseni do tega časa silnega dela ni zadrževalo. Žalostno je zares slišati o nesrečah, katere so se na tem nevarnem mostu pripetile, in obžalovanja vredno nadzorstvo naše skladovne ceste. Tam, kjer nesreče pretijo, se od dneva do dneva odlašajo dela; posestniku I. I. iz Zalošč pa, kateri si je blizu železnega mosta pri Rojčih, kjer se ni nesreče bati, kakih deset vozov kamnja le za malo časa napeljal, se ne priznase. Ker ta posestnik zaradi slabega vremena in silnih del ni mogel namenjenega dela izvršiti ter med svojo njivo in skladovno cesto zidu napraviti, poslalo mu je naše sl. županstvo takoj pismeni ukaz, naj kamnje brez odloga preč spravi, drugače bode ostro kaznovan. Uprašam toraj, je li to prav, da bi se kmet za tako malenkost kaznoval? Posestnik I. I. v kratkem svoje dolžnosti in ukaze sl. županstva izpolni in bi tudi nekaj naloženih gl. za kazen plačal, ako bi bil gotov, da se ta denar v prid obrne. Želel bi, da bi se za ta denar na podrtem mostu (ali pri Ambroževem potoku) luč priskrbela, katera bi ponočne potnike nesreč varovala, dokler se zopet most ne sezida.

Naše občinske poti so zares slabe in zanemarjene. Prav in pametno bi bilo, da bi se s prihodnjo tlako popravile. Posebno v Zaloščih je zares potreben oster ukaz sl. županstva kmetom, da bi svoje razdeljene pote, ki peljejo v vinograde, v kratkem popravili, kajti drugače, ako še tako dalje pojde, bo mogel kmet komaj poš priti v svoj vinograd. Voziti moramo; zatoraj kmetje, skrbite za lepe in varne pote!

Dornberčan.

Iz Otaleža, 13. aprila. — Dasiravno živimo v hudih časih, smo si vendar tudi mi Otaležci po izgledu družih sosednjih občin umislili, da bi bilo morda lože voziti kakor le nositi iz vasi do skladovne ceste in nazaj, in to temveč ker črta naše ceste ne bi bila dolga. To misel spraviti v dejanje, priskrbel nam je preteklo jesen cestni odbor izvedenega moža, da nam je napravil načrt in cesto zmeril. Cestni odbor se je o tem načrtu sam prepričal in je na mestu priznal, da po tem načrtu bi se dala izdelati cesta z najmanjšimi klanci in z najmanjšimi stroški. In tako je bila prva stvar mirno doguana.

Pa glejte, kakor je zdaj naša slavna vlada nenadoma predložila načrt-črne vojske, prav tako naglo se je tudi čez našo cesto vzdignila črna vojska.

Žalostna prikazen vseh časov je, da zvitim in trimoglavim osebam se le prevečkrat posreči, vrstnike svoje omaniti, da proti vsaki novi, če tudi obče koristni stvari kljubujejo. Največ je tega kriva surova prevzornost našega ljudstva. Če si kdo umisli kako novo in še tako koristno občno napravo, koj mubode drug kljuboval in v svoji oholosti šouval ljudi svojega mišljenja ne le proti stvari, za katero gre, ampak celo proti dotičnim osebam in njih poštenju. V svoji neotesani modrosti navadno navdušuje svojo stranko z besedami: „Kaj nam bo tak ukazoval? kaj nas bo tak komandiral? tega pa ne; rajši se tožimo; ali se ti podpišeš? no, ti se podpišeš; pa še vem za take, ki se nam podpišejo; potle pa naredimo pritožbo na deželni odbor; bote videli, kako jih bomo.“

Dragi občinarji, tako početje se pač ne strinja z duhom sedanjega časa; ko naši sosede krog in krog nas v vsakem obziru napredujejo, da se mi prepiramo? Drugi delajo iz se nam posmehujejo, in ko bojo oni že uživali sad svojega truda, se bomo mi tudi še lahko prepirali, a v lastno škodo, in bodočnost nas bode ostro obsojevala. Če tudi se nasprotnikom posreči naše podjetje uničiti, jim vendar ne ostane nič v dobiček.

Domojsov.

Politični razgled.

Državni zbor je v petek 16. t. m. v večerni seji vzprejel v tretjem branji zakon o črni vojski in potem še neko postavo, s katero tudi naša država, kakor ostale evropske države, daje poročstvo zastran egiptovskega posojila 9 milijonov. Potem so se poslanci razšli in se snidejo zopet 5. maja. Na dnevnem redu so zgol poročila legitimacijskega in peticijalnega odseka. V ponedeljek 19. imela je gospodska zbornica sejo, v kateri je odobrila državni proračun. V jedni seji opravila je delo, za katero je poslanski zbornici bilo treba 25 sej. Zanimiv je bil govor naučnega ministra Gautscha glede prenaredbe srednjih šol. Po njegovi misli imela bi se odpraviti razdelitev v nižjo in višjo polovico. S tem bi se pridobilo nekaj časa, ker bi se vsak predmet učil samo jedenkrat, a ne kakor zdaj dvakrat, namreč na nižji in višji stopinji. Tudi misli prirodoznanske nauke obdržati samo v zgornjih razredih. Na gimnaziji bi po našem mnenji to šlo dosti gladko, večje težave bi glede tega bile na realki, s katere mnogo dijakov, dovršivši četrti razred, prestopa v razne strokovne šole, kjer se pa tudi iz prirodoznanske stroke zahteva nekaj znanja.

Nedavno umrli cesarski namestnik v Dalmaciji baron Gornaro je hitro dobil nastopnika. Imenovan je general Blažeković, po rodu Hrvat iz stare kmetsko-plemiške obitelji. Dalmatincem bode to imenovanje gotovo ugajalo.

Tudi profesor Miklošič na dunajskem vseučilišču je dobil nastopnika in sicer svojega nekdanjega učenca, katerega si je sam želel in ga močno vladi priporočal, namreč po rodu Hrvata profesorja Jagića z vseučilišča petrogradskega. Vse avstrijske Slovane, posebno pa nas na jugu, je to imenovanje jako oveselilo, ker vemo, da Jagić ni samo slavist, temveč tudi Slovan z dušo in s telesom.

Kakor notranja, tako miruje zdaj tudi vnanja politika. Vse zbornice so na počitnicah.

V Srbiji se pripravljajo na volitve v skupščino, takisto tudi v Bolgariji in Vzhodnji Rumeliji. V obéh državah bode večina vladina, o tem se skoro ne sme dvomiti.

Grška zbornica je vladi dovolila živega in mrtvega blaga za vojsko proti Turčiji, in če je verjeti poročilom, je Grška zdaj bolj bojovita nego kedaj, a vojne vendar neče napovedati. Bržčas misli s tem prisiliti Turško, kateri to stanje že preseđa, da ona prične boj, potem bode pa javkala, da je napadena. Zadnjič napovedani ultimatum vevlasti še niso dale od sebe, Francoska neki da s tem ni sporazumljena.

Usoda Gladstonovega ministerstva se menda odloči 13. maja, ko pridejo njegove predloge glede Irske na dnevni red v spodnji zbornici.

V Italiji vsak dan pričakujejo, da vlada razpusti parlament in razpiše nove volitve, ako

jih ne zapreči kolera, ki se širi vedno dalje. Razen v Benetkah in v Padovi, prikazala se je tudi v Milani in posebno močno na jugu v mestu Brindisi in v njegovi okolici.

V Madridu je na oljčno nedeljo streljal neki Galeoto na škofa pred cerkvijo, kamor se je pripeljal, da bi blagoslovil oljke. Galeoto je duhovnik, kateremu je zaradi nerednega življenja vzel škof službo in zato se je nad njim maščeval. Škof je hitro potem umrl.

Domače in razne vesti.

Radodarni doneški na otroški vrt in dekliško šolo. Mestni svetnik Josip Marušič, častni kanonik v Gorici, podaril je v ta namen 7 gld.; Janez Makus v Bistri na Moravskem 6 gld.; Filip Kramar, župnik v Dornbergu, 50 kr. Lepa hvala blagim dobrotnikom; v povračilo bodi jima vesela vest, da oba zaveda prav dobro napreduje. Ob čem priporočamo tudi drugim rodoljubom, naj bi po svoji moči pomagali k vzdrževanju preokolišnih naprav s radodarnimi doneški. Sprejme se vsak, tudi še tako majhen dar.

Vstajanje vrtilo se bo tudi letos v soboto popoldne slovesno, kakor druga leta, ako bo vreme ugodno. Iz prvega dne bo priredila ob 5. iz cerkve sv. Ignacija na Travniku ob 6. uri, iz cerkve sv. Vida in Modesta na Placuti še le po 7. uri, ko se začne tihotiti. Prve predstave udeležbo se mestni godba in razna družba, druge vojski z godbo, tretje farani, katerim se navadno pridruži mnogo gledalcev. Na Kostanjevici bo vstajanje s procesijo na Veliko noč sajutra ob 6. uri.

Goriška čitalnica je molčala v postu, a že se pripravlja, da po veliki noči začne zopet prejšnja živahnost. V soboto 1. maja bo imela plesni venček, ki je že sklenjen in zagotovljen; pozneje namerava prirediti eno navadno in eno veliko besedo. Kadar bo reč v tem ožiru pripravljena in gotova, naznanimo to svojem čitateljem. Nadejamo se, da k tomu nam ne bo treba dolgo čakati.

Goriška ljudska posojilnica bo zaprta o velikonočnih praznikih; prvi uradni dan bo zopet v četrtek ipso veliki noči 29. aprila. Kdor ima z njo kako opravilo, naj je odloži, ker o praznikih bila bi mu pot zastoj v mesto. Pri tej priliki opomnilo zopet, da posojilnica plačuje od hranilnih vlog obrest 4 1/2 %, od denarnih posojil trije pa 6 % vrha uradnih stroškov. Posojuje na osebni kredit proti poročstvu zanesljivih oseb ali proti zastavi vrednostnih rečij malega obsega, posebno vrednostnih papirjev. Kdor uži zaupanje pri znanih in sosedih, ki mu morejo in hočejo biti porok, si pri posojilnici lahko opomore; tako tudi oni, ki ne ve kam se svojim denarjem. Promet v prvem letošnjem četrtletju bil je jako živahen in kaže, da bo še raste. Dobro.

Bratovščina vednega češčenja sv. R. T. imela je preteklo leto, to je: od prazdnice do zadnje razstave, kakor smo že enkrat poročali, dohodkov 1758 gl. 05 kr., stroškov 1553 gl. 33 kr., tako da je ostalo v blagajni gotovine 204 gl. 72 kr. Dohodki preteklega leta delijo se tako le: blagajniški ostanek iz leta 1885 101 gl. 16 kr., za prodano cerkveno obleko se je dobilo 258 gl. 50 kr., darovani obleki so je doplačalo 110 gl., društveniki in društvenice so dali 1264 gl. 39 kr., pri neki loteriji se je dobilo 24 gl. Društveniki posameznih duhovnih plačali so naslednje vsote: Sotkan 11.70; Matijane 3.85; Muscati 35.00; Srednje 8.10 (L); Podmelec 8.00; Malinje za 1882, 83, 84, 85 22.40; Plejana 11.45; Banjšice 5.00; Šebrelje 6.50; St. Ferjan 13.55; Cerklje 14.00; Ponikve 12.00; Štarije 22.40; Roče 21.50; Dornberg 8.60; Rifembeg 20.00; Otalež 7.60; Avel 26.25; Medana 20.40; Rattar 6.00; Batuje 3.00; Ročinj 13.30; Vagorako 2.80; Kožbana 13.00; Deskle 15.00; St. Viška gora 15.75; Ruda 15.00; Temnica 12.00; Ravna 18.00; Sedovacca 23.00; Idrija na Baci 6.20; Log 4.00; Tolmin 9.00; Eskovec 3.65; Sv. Križ 8.75; Kamno 8.00; St. Tomaž 13.80; Šempas 17.20; Štanjel 5.00; Podstvin 10.00; St. Maver 12.20; Prvačina 4.00; Fudricello 27.50; Naron 1.80; Solkan 8.65; Gorenja Tribuša 10.00; Osek 24.95; Vertolba 15.30; Berginj 5.00; Ogled 4.00; Gigar 28.10; Srednje 18.55 (II); Ravna 4.00; Kronberg 23.50; Lavek 28.74; Volče 37.70; Boka 19.00; Ajdovšica 28.50; Malinje 7.40; Petine 5.00; Podmelec 8.00; Gorica 181.95; grobnja Chambord 300.00. — Stroški zadevajo cerkveno obleko in razne potrebitine pri nje izdelovanju.

Monjske dirke bodo prvi velikonočni ponedeljek ob 4. uri popoldne na Rojicah pod železniško postajo, kateri svet pripada občini St. Andrežki. Vodstvo južne železnice dovolilo je za to priložnost poseben vlak, ki pojde iz Trsta ob 1 uri 30 minut popoldne in pride v Gorico ob 3 urah 34 minut. Iz Trsta se bodo šteli vseh treh razredov najprej in nazaj po znižani ceni. Iz Gorice vrne se vlak ob 9. uri 30 minut zvečer in pride v Trst ob 11. uri 42.

ni. pouči. Za dirke oglašanih je mnogo konj, med njimi so tudi zunanji s Dunaja in iz Italije.

Goriška podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda je dovoljena. Določni uradni odlok glasi se tako le: „St. 3348. Da je „Podružnica Goriška družbe sv. Cirila in Metoda“ na podlagi predstojnih pravil pravno ustanovljena, se s tem valed pooblastila visokega c. k. ministerstva za notranje stvari z dne 29. marca t. l. št. 4773 poverjuje. C. k. deželna vlada v Ljubljani, dne 6. aprila 1886. C. k. deželni predsednik: Winkler.“ — Dolgo smo čakali, a slednjič smo vendor učkali, da nam je dovoljeno društvo, ki je imelo svoj ustanovni shod že 18. oktobra preteklega leta. Zdaj je treba, da gremo na delo ter da se krepko oklenemo društva, kateremu je namen pospeševati narodno šolstvo. Res, da slovenski rodoljubi so s narodnim davkom vezani na mnogo strani, ali mali doneški, ki se zahtevajo pri tem društvu, jih gotovo ne ostrašijo, da bi ne pristopili. Posebno goriškimi rodoljubom je treba, da se v obilnem številu vpišejo v to društvo, kajti na meji bomo še posebej potrebovali njegove pomoči. V sodanem odboru so gg. dr. A. Gregorčič, Anton mejni grof Obizzi in Valentin Kandler. Na katerega teh gospodov naj se obrne, kdor želi katerega pojasniti in kdor želi društvu pristopiti.

Baron Rudolf Tacco, posestnik v St. Ferjanu, umrl je v starosti 50 let v gostilni „Alfa luna“ za mrtuho, o katerem smo zadnjič pisali. Ranjki baron, ki je živel nad 50 let, zastopal je goriško veleposelstvo v državni zboru od l. 1873 do 1877; drugič se je bavil z gospodarstvom. „Corr.“ opisuje ranjkega kot „liberalnega“, posebno v verskem ožiru; spovedati se ni mogel, dejali so ga v sv. olje. Truplo odpeljali so danes v St. Ferjan.

Umrl je Tomaž Slabanja, alatar, ki je mnogo delal za cerkve po Goriškem in drugod, v 85. letu svojega življenja. Bil je razumen mož v svoji stroki, poštenjak stare korenike in skrben oče. Sin Teodor prevzel je očetovo delavnico, a drug sin je mašnik kapucinskega reda v tirolski pokrajini. Ranjki ostane v najboljšem spominu pri vseh, ki so ga poznali.

Zdravstveno poročilo goriškega mesta za leto 1885 prišlo je te dni na svetlo, a nam se ni dopalo, da bi iz njega posneli, kar bi bilo primerno, če tudi je najbrže radi tega objavljeno, da služi močnanom v poduk in da jim spričuje o delovanju mestnega urada na zdravstvenem polju. Temu se nikakor ne čudimo, vsaj so italijanski goriški listi te dni prinesli vest o pregledovanju štatuta za obrtne zadruge, katere jim je bila poslana, kakor pričajo, od c. k. namestništva, a nam taka vest ni došla od nobene strani. Če celo visoka vlada v tem slučaju se nispomnila slovenskega lista, kako moremo zahtevati od goriškega mučipija, naj bi nam pošiljal oznanila in poročila, ki zanimajo meščanstvo obeh narodnosti? Edini urad, ki je „Soci“ vedno zvest, ki jo pridno bere in varuje, da ne zagazi na kriva pota, je slavno c. k. državno pravdnstvo. Hvala Bogu, da imamo vsaj tega prijatelja na svetu poleg slavnega občinstva, ki hlastno pobere vsako pametno besedo in misel, ki jo izrečemo.

Počitnice na srednjih šolah ostanejo, kakršne so bile do zdaj. Bogati Dunajčani, posebno židi, ki imajo navado, da gredo o sv. Ivanu, ko ženejo hribovi živino v planine, v gorske kraje na hlad, prizadevajo si se mnogo, da bi bile počitnice tisti čas, ko so oni na deželi, da bi vzeli tudi svoje otroke seboj. Pravda radi tega tekla je dalj časa; slednje je minister rekel, da ostane pri starem. To je prav, kajti treba je ozirom jemati tudi na tiste, ki ne morejo na deželo, ki morajo ostati v mestu. Za take je boljše, da imajo ob vročih dneh dela, s katerimi se bavijo, nego da bi po hišah dolg čas prečakali, ker ven ne morejo. V poznih mesecih lahko gredo na prosti večji del dneva in tedaj imajo počitnice svoj pomen. V javnih zadevah treba je vedno imeti občo blaginjo pred očmi, a ne želje nekaterih, ki se ne morejo potoževati, da jim solnce srede ne sije dovolj toplo.

Vabilo k slavnostni veselici, katero priredi slov. čitalnica v Prvačini o priliki izlata Tržaškega Sokola v Prvačino dne 26. aprila 1886. Spored: I. 1. Sprejem Sokolov koj popoldne na prvaški meji. II. 1. „Naprej“, svira godba. 2. Slavnostni govor. 3. „Venček“, poje mešan zbor. 4. „Zrinski“, svira godba. 5. „Naša zvezda“, — Vilhar, moški zbor. 6. „Slavesper Sokolom“, deklamacija. 7. „V boj“, svira godba. 8. „V naravi“, poje moški zbor. 9. „Adrijansko morje“, svira godba. 10. „Le pevaj ptičica“, mešan zbor. Začetek ob 5 1/2 uri zvečer. Vstopnina k veselici 20 nov. Sedež 10 nov. Po veselici skupna večerja (banket) v čitalniški dvorani; plača se 1 gl. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor. — Kakor smo poročali napravila se tudi mnogo goriških rodoljubov in iz okolice, da pozdravijo tržaške Sokole ter da se udeležijo lepe slavnosti v prijazni Prvačini. Tržaškimi Sokoli kliče na goriški zemlji: na zdar!

Učitajsko društvo za Sežanski šolski okraj bodo sbrali dne 6. maja ob 9. uri dopoldne v

Nabrežini, Dnevni rad: 1. Potrdi se zapisnik slednjega zborovanja. 2. Poročilo tajnikovo. 3. O petji v narodni šoli. 4. Poročilo blagajnika, pekovodje in knjižničarja. 5. Sarkastično-ironična razprava. 6. Volitev treh pregledovalcev računov. 7. Volitev odbora. 8. Razni nasveti. K udeležbi uljudno vabi Odbor.

Izneverjenja so v Trstu na dnevnem redu. Najprej so zapazili, da manjkajo v bolnišnici velike vsote. Potem so našli v mestni blagajnici veliko praznega prostora, ki bi moral biti poln denara, valed česar so priprli denarčarja in priglédnika. Na to so se pokazali neredi pri „Banca popolare“, katere eden uradnik se je ustrelil, drugega so pa zaprli. Slednjič so prišli na sled, da je tudi v mestni zastavljavnici nekaj v neredu, in so zaprli nekega uradnika. Pri vseh teh zavodih vkup zmanjkalo je nad 150.000 gl. Res, Trst je velik v vsakem ožiru.

Kmetijsko razstavo bodo imeli od 12. do 23. avgusta t. l. v Vidmu za naslednje pokrajine: Belluno, Padova, Treviso, Viden, Benecko, Verona, Vicenza. Razstavijo se razna živina, stroji, orodja, pridelki, narisi kmetijskih poslopij, izdelki malih poljskih in gozdskih obrtov in razne druge reči. Stroji in orodja sprejemajo se, če tudi niso iz Italije, posebno taki, ki se rabijo pri obdelovanju zemlje, n. pr. orala, brane, sovni stroji, potem priprave za napeljavno vodo, za gnojenje in polivanje, in taki, s katerimi se pridelki pobirajo ali spravljajo v rabo. Takim strojem in orodju netaškemu odločeni sti 2 zlati, 6 srebrnih in 9 bronastih svetinj. Kdor želi kaj razstaviti, naj se obrne na predsednika: conte Mantica v Vidmu.

Banka „Slavija“. — Nov dokaz zaupanja in veljave pridobil si je slovenski ta zavod tudi mod Nemci. Glavno ravnateljstvo „alpinsko-montanske družbe“ na Dunaji priporočilo je namreč banko „Slavijo“ podredjenim si uradom, pozvavši jih delovati v to, da si uradniki in delavci „alpinske montanske družbe“ zavarujejo pri njej življenje.

Lep velikonočni dar pridnim dečkom in deklicam priredila sta č. g. Fr. Marešič kaplan in Iv. Bonač knjigovez v Ljubljani. Prvi je nabral najpotrebnejše in najprimernejše molitve za otroke, ko začnejo na knjigo brati, drugi je pa oskrbel potrebni tisek in jako lep vez. Knjiga je izšla v dveh tiskih, eden je za dečke, drugi za deklice, in se imenujeta: „Molitvenik za dečke“ pa „Molitvenik za deklice“. Molitve so v obeh knjižicah ene in iste, samo da so po besedi, tu in tam tudi po pomenu, prirejene različnemu spolu. Na 222 straneh prav majhne oblike obsega knjiga vse, kar je otroku prva leta potrebno. Tisek je razločen, papir ličen in stane knjižica v pol platnu 24 kr., v vsa platnu 30 kr., v usnji z marmorovo obrezo 36 kr., z zlato obrezo 55 kr., z zlato obrezo in pozlačena 65 kr. Na 12 iztisov dá se 1 za nameček. Pridnim otrokom primerna knjiga in lep dar.

Vabilo na naročbo. Spoznavši, da je Slovenecem znanstvene literature neobhodno potreba, odločili smo se stvariti list zgolj za pouk in znanstvo. V ta namen pretvoril se je „Kres“ v poučen in znanstven list. Ker nimamo nobenega znanstveno-strokovnjakega lista, bode gojil „Kres“ kolikor mogoče vse znanstvene stroke. A pri tem hočemo skrbeti, da bodo spisi večinoma poučnega značaja ter za vsakega omikane v obče zanimivi in sploh lahko umevni. —

Komur je za to, da se pri nas znanstvena književnost bolj krepko goji in da dobijo naši klici po lastnih srednjih šolah tudi v tem smislu trdnjše podlago, ta naj nas gnetao in duševno podpira. Nadejamo se, da je že naše razumništvo toliko naraslo, da si bode moglo vzdrževati vsaj jedini znanstveni list. — List izhaja kot četrtletnik v posameznih zvezkih po šest tiskanih pol obsegajočih. Za celo leto velja 3 gl., po knjigarnah vsak zvezek 80 nov. Kdor naroči skupaj 12 izvodov, dobi jednega povrh. Naročnina naj se pošilja tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovcu. Drugi zvezek izide meseca junija. Uredništvo in založništvo „Kresovo“.

„Kres“ ima v 1. zvezku sledečo vsebino. 1. Iz zapuščine pesnika Simona Jenka. Po pesnikovem dnevniku priobčil I. Jenko. 2. Doneški k zgodovini devetega stoletja. Dr. Fr. Kos. 3. Imenopis knjižske nadfara. M. Napotnik. 4. Ivan Manel, Manliu ali Mandele, prvi tiskar na Kranjskem. Sestavil L. Zvač. 5. Nestorjevi Vladi. Dav. Trstenjak. 6. Kako se pripravljala rastlinam podstava. M. Cilenšek. 7. Balon „La France“. Dr. Ig. Klemenčič. 8. O starejši dobi indijskega slovstva. Dr. K. Glasar. 9. Lavoslav Gorenjec-Podgoričan. Andrej Fekonja. 10. Poročilo o hrvatski književnosti. XIV J. Steklara. 11. Drobnosti.

Javna zahvala.

Podpisana se iskreno zahvaljuje vsem onim, ki so blagovolili skazati zadajo čast njenemu ljubemu **mačelniku** s tem, da so spremili njegovo truplo k zadnjemu počitku.

RODBINA SLABANJA.